גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא. ומ"מ ומס מינה רוצה שיהא גט עד מתא מחסיא גם כשיגיע למתא מחסיא לא יהא גט דהא אינו מקבלו שם מיד הבעל והוי כמו טלי גט מעל גבי קרקע ואי מיירי כשהבעל עושהו שליח להולכה עד מתא מחסיא ומס הוי שליח לקבלה והא לא חזרה שליחות אלא הבעל וי"ל דמיירי דא"ל הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח להולכה וקבליה כדאמרי' בפ' שני (לעיל דף כד.) א"נ מבבל ועד מתא מחסיא הוי הכל שליח לקבלה[א] והוי כאומר לאשה ה"ז גיטך ולא תתגרשי בו עד לאחר י' יום. רבינו יצחק ב"ר מאיר:

הא והא רבנן. פי' בקונטרס דלרבנן נמי לא הוי קפידא אלא גבי אשה משום דהתם ניחא ע"ז[ב] ליה דתיזול ולא בדוכתא אחרינא אבל גבי עירוב בשלו לא איכפת ליה והא דקתני אינו עירוב בשל חבירו כגון דיהיב ליה חבריה רשותא לערב בתמרים דידיה דהכא ודאי קפידא הוא דבגרוגרות דחבריה אית ליה רשותא וקשה דלא משמע כלל דפליג רב יוסף אסוגיא דלעיל דסבר דלרבנן הוי קפידא בעירוב שלו כמו באשה ולא בא רב יוסף לאחם אלא בשל חבירו[ג] ועוד דא"כ הל"ל הא והא ככולי עלמא דרבי אלעזר נמי מודה בשל חבירו דהוא קפידא כמו בבעל דמודה ר"א דהוי קפידא ולכך גרסה לפרש דשלו הוי קפידא אבל[ג] בשל חבירו הוי בשל שליח[ד] בכל מה שילכה השליח יערב לו כיון דמערב לו בפירותיו[ה] וא"ת השתא משמע דלרבנן בשלו הוי קפידא גם לרב יוסף כדפירשנו וכן בפ' (הנהנה) [השליח] (מעילה דף כא.) הבא לי מן החלון והביא לו מן הדלוסקמא שליח מעל משום דלא עשה שליח שליחותו דקפידא הוי ותימה דבסוף המפקיד (ב"מ דף מב:) גבי כשותא משמע דלא הוי קפידא משום דלא אמר לו מהאי רמי ומהאי לא רמי ואין גרסה לומר דאתיא לרבי אלעזר דהכא[ו] דהילכתא כווותא דקאי רשב"ג בשיטתיה בפ' גט פשוט (ג"ב דף קסה.) מדלא מייתי לה התם בהמפקיד וגרסה דהכא ודאי שהזכיר תמרים וגרוגרות והזכיר חלון ודלוסקמא[ז] לא היה מזכיר אם לא שהיה מקפיד אבל בהמפקיד דאחזי לרבי אלעזר דהכא דכשותא וגם אין רגילין להקפיד כיון שהכל מין אחד[ח] הא לא הוי ליה לאסוקי אדעתיה שיהא לאחרים כשות בביתו של זה[ט]: **מאי** שלו ושל חבירו איבא. לא בעי לשנויי הא דתניא עירובו עירוב בסמוכין זה לזה והא דתניא אין עירובו עירוב בתרוחקין זה מזה דא"כ אפי' שובך ושובך נמי ועוד דיומא ליה לשנויי הכל בחד גוונא: דמי

גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא: ורבי אלעזר אוסר מיד: פשיטא דהא מראה מקום היא לו[ג] לא צריכא דאמרה ליה זיל למזרח דאיתיה במזרח וקא אזל למערב מהו דתימא במערב הא ליתיה קמ"ל דילמא בהדי דקאזיל מיגם גאים ביה ויהב ליה גיטא האומר לשלוחו ערב לי בתמרים ועירב לו בגרוגרות בגרוגרות ועירב לו בתמרים תני הדא עירובו עירוב ותניא אידך[א] אין עירובו עירוב[ב] אמר[ג] רבה ל"ק הא רבנן הא רבי אלעזר הא רבנן דאמרי קפידא הא רבי אלעזר דאמר[ד] מראה מקום היא לו ורב יוסף אמר הא והא רבנן כאן בשלו כאן בשל חבירו א"ל אביי ואלא הא דתניא האומר לשלוחו ערב לי במגדל ועירב לו בשובך בשובך ועירב לו במגדל דתניא הדא עירובו עירוב ותניא אידך[ג] אין עירובו עירוב התם מאי שלו ושל חבירו איכא התם נמי איכא פירי דמגדל ופירי דשובך: **מתני'**[ד] האומר כתבו גט ותנו לאשתי גרשוה כתבו איגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום: **גמ'** ת"ר[ה] השלוחה שבקוה תרכוה הרי אלו יכתבו ויתנו פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום תניא[ו] רבי נתן אומר פטרוה דבריו קיימין פיטרוה לא אמר כלום[ז] אמר רבא רבי נתן דבבלאה הוא[ח] ודייק בין פיטרוה לפטרוה תנא דידן[ט] דבר א"י הוא לא דייק[י] איבעיא להו הוציאוה מהו עזבוה מהו התירוה מהו הניחוה מהו הועילו לה מהו עשו לה כדת מהו פשוט מיהא הדא דתניא[יא] עשו לה כדת עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר לכלום: **מתני'**[יב] בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חזרו לומר[יג] אף המפרש והיוצא בשיירא[יד] רבי שמעון שזורי אומר[טו] אף המסוכן: **גמ'** גניבא יוצא בקולר הוה כי הוה קא נפיק אמר הבו[יז] ארבע מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דנהר פניא אמר רבי זירא

דהא מראה מקום היא לו. דלמר רבי אלעזר לעיל אשה כיון דלאו בדילה תליא קבעוה מקומה לא הוי קפידא אלא כמראה מקום: לא צריכא. הא דאיצטריך למיתני אוסר מיד אלא דאיתיה לבעל במזרח והאי שליח אזיל למערב: **מהו דתימא.** לא תתסר מיד דהא למערב ליתיה לבעל דיומא דאלמא מסכת ליה בארוסה מקומה לא הוי קפידא אלא כמראה מקום: לא צריכא. הא דאיצטריך למיתני אוסר מיד אלא דאיתיה לבעל

מיגם גיים ביה. פוגע בו: **ערב לי בתמרים.** לקוף אלפים של תמוז: **הא רבנן.** דאמרי לעיל גבי דידה אע"ג דלא בדילה תליא ולא איכפת ליה דאמרי' כל מאי[ט] דאמר איניש לשלוחיה אי שני לאו שלוחיה הוא ה"נ אין עירובו עירוב: **מראה מקום הוא לו.** במידי דליכא פסידא ולא איכפת ליה: **הא והא רבנן.** ואינהו נמי לא אמור קפידא אלא בגבי אשה דהתם ניחא[יא] ליה דתיזול ולא בדוכתא אחריא והכי מתניתא כאן בשלו עירובו עירוב דלא איכפת ליה ואי דקתני אינו עירוב כגון דיהב ליה חבריה רשות לערובי בתמרים דידיה ואמר לו אאיך לשלוחיה ערב לי בתמרים דפלוני[יב] דהכא ודאי קפידא הוא דבגרוגרות דחבריה לית ליה רשותא: **במגדל.** קא סלקא דעתין הכא לי עירובי במגדל שבסוף אלפים: **מאי שלו ומאי של חבירו אילא.** דמקפיד מי מקפיד ההוא חבריה אי מנא ליה בהאי או בהאי: **פירי דמגדל.** במגדל דקתני לאו לאתנויה הוא אלא ערב לי מפירות פלוני שיש לו במגדל: **מתני' כתבו גט ותנו לאשתי.** לשון בני אדם הוא כבר המזיקו בו לקרות לספר כריתות אשה גט: **גרשוה.** נמי כבר נהגו לקרות גירושין: **כתבו איגרת ותנו לה.** גם זה לשון הגט שכותבין בו ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואיגרת שבוקין[יג]: **פטרוה לא אמר כלום.** דדלמא לשון פטור וחובה להקל מעליה חובות שחייבת: **פרנסוה.** כל לשון פרנסה לשון עשיית צרכיה הוא קונדיי"ר בלע"ז כמו לפרנסה שמין באב (כתובות דף סח.) וכמו מוליאין לפרנסה ואין מוליאין למזונות (שם דף סט.) הלכך לא ידענן אי צורכי גט הוא אלא תהא זקוקה ליכם או צורכי מלבוש וכסות הוא: **כנימוס.** כחוק לא ידענן אי חק גט אי חק מזון וכסות וכן כראוי: **גמ' שלחוה.** לשון ושלחה מצינו (דברים כד) נקט אי גבלא:

שבקוה. לשון אגרת שבוקין[יד]: **תרכוה.** לשון תרוכין גירושין: **ר' נתן אומר פיטרוה דבריו קיימין.** לשון גט פטורין כך שמעתי ולי נראה הפוך פטרוה שעל כרחך בלשון לוקה כמו שלחוה וכמו דברו[טו] שבכו הוא לשון גט[טז] פטורין שהוא דגש פיטרוה שבלשון לוקה הוא רפי כמו אמרו מכם (בראשית מב) שמעו מלכים (שופטים ה) אף פיטרוה הוא לשון פטור וחובה אי אלא דאע"ג דלא בדילה תליא ולא איכפת ליה אי מקפיד אי לא מקפיד אי לא מקפיד אבל אשה דבין בעל לבעל כרחה מיגרושה

לשון פטורין היה לו להדגיש פטרוה: **רבי נתן דבבלאה הוא.** שבא מבבל דלאמרינן בבבא בתרא (דף קלא.) **והעמתי פני בנתן הבבלי: ודייק בין פיטרוה לפטרוה.** שמספרין פעמים בלשון אחרי ופעמים בלשון עברי הלכך כי אמר פטרוה לשון גט פטורין הוא שהדגיש וסיפר בלשון אחרי וכי אמר פיטרוה סיפר בלשון עברי ואמר לשון פטור וחובה: **אגא דידן דבר אחרעא דישראל הוא.** וכל סיפורו לשון עברי לא דייק בין פטרוה ובין פיטרוה[יא] ולא לגבי פיטורין איכוון דפיטורין לשון אחרי הוא תרגום של שילוח: **הוליאוה מהו.** מי אמרי' ליגאנ דקרא נקט ולאלה מציתו (דברים כד) או דילמא לאו ליגאנ דקרא הוא דלא כתיב והוליאה מציתו אלא ולאלה היא מעצמה: **עזבוה מהו.** לשון איגרת שיבוקין הוא או דלמא כיון דלאו לשון עזיבה כתבינן בגט לאו ליגאנ דגיטא הוא: **התירוה מהו.** לשון מומרת לכל אדם הוא או לשון המתרת נדרים או בתרת חבורה: **פשוט מיהא.** מתניתא חדא מהני בעיין עשו לה כדת לא אמר כלום: **מתני' היולא בקולר.** ליהרג למלכות: **ואמר כתבו.** אע"פ שלא אמר תנו: **יכתבו ויתנו.** דלגבי פחדיה טריד ולא פריש: **המפרש.** ליס: **והיולא בשיירא.** למדברות: **המסוכן.** חולה: **גמ' מחמרא.** מיין שיש לי: דרא

אחר. תוס' כ"מ מב: ד"ס מי מ"ל. ז. וגם לא הזכיר לו מקום. תוס' הרא"ש. שהיו בבית אחד. תוס' כ"מ מב: ד"ס מי מ"ל.

מראה מקום היא לו והלכה כת"ק דיחיד ורבים הלכה כרבים ותו דמילתא דר' אלעזר איתוקמה בשיטה בפ' גט פשוט (ב"ק קסה.): **הבא לי גיטי במקום פלוני והביאו לה במקום אחר כשר** פי' דשליחות להולכה בלי קעביד ליה ולא אשה והילכך אע"ג דקאמרה אין בכך כלום שאין זה שליחותה אלא שליחות הבעל: **הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה.** פי' שלא עשאתו שליח לקבלה שהתא מתגרשת בקבלתו אלא הזמנה בעלמא עשתה. **לך במקום פלוני ואם בעלי רוצה לשלוח לי גיטי הביאוהו לי התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד.** פי' דשמא משעה שיצא פגע בבעלה ונתנו לו והיא מתגרשת בקבלתו. **התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת בתרומה עד שיגיע לאותו מקום.** פי' דכיון דקבעוה לו מקום קפידא הוי ואם יקבלנו במקום אחר לא הוי גיטא הילכך אוכלת בתרומה עד שיגיע שליח לאותו מקום ור' אלעזר אוסר ור' אלעזר לטעמיה דאמר מראה מקום היא לו ואם קבלו לה במקום אחר כשר הלכך יש לחוש שמא פגע בבעל וקבלו לה: **מתני' האומר כתבו גט ותנו לאשתי גרשוה כתבו אגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו** פי' שכל אלו לשון גירושין הן ונהגו הועלם לקרוא לגט אגרת שבוקים והלך אחר לשון בני אדם **פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום.** פי' אע"פ שכתוב בגט גט פטורין ר"ל לשון פטור חוב הוא להקל מעליה חובות שחייבת. פרנסוה נמי ר"ל לשון פרנסה של מזון וכסות הוא. אם כנימוס וכראוי ר"ל כחק הנשים וכראוי להם ממזונות וכסות: **ת"ר השלוחה שבקוה תרכוה הרי אלו יכתבו ויתנו פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום. בראשונה היו אומרים היוצא בקולאר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו** פי' לקמן (סו.) תנן הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה מפני שלא אמר כתבו ותנו אבל היוצא בקולאר ליהרג ואמר כתבו מתוך שהוא בהול על מיתתו לא הספיק לגמור כל דבריו ואגן סהדי דכתבו ותנו רצה לומר אלא מתוך פחדו נקצרה לשונו ודוקא היוצא בקולר אבל איניש אחרינא לא עד שיאמר כתבו ותנו חזרו לומר אף המפרש בספינה (בפילגוס) לילך לארץ רחוקה והיוצא בשיירא לילך במדבר גם אלה בהולים הם ואינן יכולין לגמור כל דבריהם ובכתבו בלבד שאמרו הרי אלו יכתבו ויתנו' ר' שמעון שזורי אומר **אף המסוכן** פי' אף החולה גם הוא טרוד בחליו וקשה לו להרהרות דברים ואגן סהדי כשאמר כתבו גם תנו רצה לומר אלא מחמת חליו נקצרה לשונו והרי אלו יכתבו ויתנו והלכתא כר' שמעון שזורי דאמרינן בהקומץ בתרא הלכה כר' שמעון שזורי במסוכן

עין משפט נר מצוה

מח א ב ג מיי' פ"ו מהל' עירובין הל' כג סמג עשין לא טור ש"ע א"ח סי' מח:

מט ד ה ו ז מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' טו:

נ ח ט י מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעי' ח:

נא מיי' פי"א מהל' זכיה הכ"ב טוש"ע חו"מ סימן רנב סעי' יג:

פסקי רי"ד

הילכך בכל דהו לבד שהדע להבחין בין גיטא לדבר אחר מתגרשת ומשום הכי לא תניא גבי קידושין איזהי קטנה שיודעת לשמור קידושיה כדתניא גבי גט משום דשמירת הקידושין היא שמירה יפה ולא הבחנה בעלמא הילכך לא הוצרך לפרשה דמפורשת ועומדת היא מסתמא אבל שמירת הגט שאינה אלא הבחנה בעלמא הוצרך לפרש והכי גרס' גבי צרור וזורקו אגוז ונוטלו מתגרשת בקידושי אביה וגבי הפעוטות מתקדשת למאון והכי גרס ר"ח ור"י ז"ל **אבל בעל ה"ג** גריס איפכא בהלכות מיאון שחיבר גבי צרור וזורקו אגוז ונוטלו מתקדשת למאון וגבי הפעוטות מתגרשת בקידושי אביה והכי גריס גם המורה ואינו נ"ל זו **הגירסא** חדא דיותר דעת צריך בקידושין מבגירושין שהאשה יוצאה לרצונה אבל אינה מתקדשת אלא לרצונה ותו דא"כ ק' ליה לרבא מן הברייתא דבברייתא מפרש כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר דהיינו צרור וזורקו אגוז ונוטלו ורבא אמר כפעוטות: **הגיעו לעונת נדרים נדריהן נדר והקדשן הקדש וכנגדן בקטנה חולצת** פי' עונת נדרים היא שנה אחת לפני גדלתן דהיינו כל שנת י"ב לנקבה וכל שנת י"ג לזכר כדתנן בנדה (מה.) שנדריהן נבדקין אם יודעין לשם מי נדרו ולשם מי הקדישו נדריהן נדר והקדשן הקדש והכא בזכרים מיירי דכל ג' מדות בקטנים מיירי ואמרי' בהו וכנגדן בקטנה והכי נמי בקטנים מיירי דענות נדרים דידהו בני י"ב שנה ויום א' כל שנת י"ג נדריהן נבדקין וכנגדן בקטנה כשהיא בת י"ב שנים ויום א' היא אשה גמורה וחולצת עיין בערך נ"ר בס"ה ולמכור בנכסי אביו דהיינו הקרקעות כקטן חשיב עד שיהא בן כ': **מתני' קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה** אם אין לה אב לידה ממש ואם יש לה אב ליד אביה כדפרש"י לעיל שאין יד לקטנה לקבל גיטה בחיי אביה בלא רשותו: **האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול** פי' דהוי קפידא כי הוא חפץ לבזותה באותו מקום וכיון ששינה דעתו בטל שליחותו. **הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר** פי' דלא הוי קפידא אלא מראה מקום הוא לו: **האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקבלו לה במקום אחר פסול** פי' דהוי

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מגא דיקן וכו' וכן פיטורוה דבכל ענין לאו לגט כו':

לעזי רש"י

קונדיי"ר [קונרייר"ד]. ציוד. צרכים.

מוסף רש"י

היוצא בקולר. ליהרג (לעיל יג.) שנתחייב מיתה למלכות (חולין עה.). **ואמר כתבו גט לאשתי.** כדי שלא מקנה ליכם (לעיל יג.). **הרי אלו יכתבו ויתנו.** למתוך שהוא כהול על נפשו לא גמר למילתיה ומיהו כתבו ותנו הוה דעתיה (שם וכנ"ל לקמן עב.) **דמחמת שהוא כהול על נפשו** לא הספיק לגמור דבריו (כתובות נה. וכנ"ל חולין לט.) **אף על גב דלא אמר תנו,** דעתיה שיתנו לה ועשאן שלוחים אף לגרש, אלא שהיה כהול על נפשו (חולין עה.). **דמחמת גלי דעתיה** מדאמר כתבו לגשם מינה קאמר, משום דיוקא ליהרג, דלא ניחא ליה לתפול קמי יכם (מנחות ל:). אף המפרש. מן היהוא ליס (חולין עה.) **והיוצא בשייירא.** למדבר (לעיל יג.). המסוכן. מתוך חליו (חולין שם) שכיב מרע (לעיל יג.) אי: הגוסס (כתובות נה.) והייגו בתר אומדן דעתא דאמרינן לא אמר כתבו אלא ליתנו, דוחלו ומסוכן הוא לא נתכוין לגתק בה (שם) שדעתו שיכתבו ויתנו לגשמיו אם אמשמו מן היהוס נתכוין (רשב"ם ב"ב קמו.).

מוסף תוספות

א. כי השליח אמר לבעל שכן עשאתו האשה שליח, ואדעתא דהכי נותנו לה גם הוא. תוס' הרא"ש. ב. [דאי] רב יוסף בא להלוק על סברת רבה ולומר דבשלו לא קפיד הוה ליה לפרושי טעמא אמאי לא קפיד בשלו. תוס' הרא"ש. ג. (שנ)בא לתשמיענו. תוס' הרא"ש. ד. שאמר לו המערב אני אערוב לך משלי מן הגרוגרות והלך ועירב בתמרים בהא ליכא קפידא. רשב"ם. ה. לחם יקפיד בכך, כל מה שנותן לו מקבל ממנו. רשב"ם. ו. שלא היו במקום

מסורת הש"ס

(ז) ל"צ דאיתיה במזרח וא"ל זיל למזרח וקאזיל למערב ס"ל מ"ד, (ב) ברשב"א ובשטו"מ, רבא, (ג) [קדושין מח: מט. ב"ב קסה.], (ד) [ב"ב עג.], (ה) והא אנן תנן פטרוה לא אמר כלום אמר רבא ס"ל וכן בר"ן, (ו) בכת"י, דייק. רבצ"ל רש"ש, (ז) [שבת עב: וש"נ], (ח) לעיל יג: ב"ב קמו: חולין עה: מנחות ל: [כתובות יום ד"ד מ"ס], (ט) [כתובות נה.], (י) ס"ל דאמרה היא לשלוחה, (יא) צ"ל לה. רש"ל, (יב) ועירב בגרוגרות, (יג) [לקמן פה:], (יד) בשרו כל"ל. מ"ד, (טו) בדפו"ר פיטורין, (טז) צ"ל לה. רש"ל, (יז) אע"ג דלית הלכתא כל"ל. מ"ד, (יח) [וע' תוס' ב"מ מב: ד"ה מי אמרי],

דרא רבי אבינא לסילתיה ואזל לגבי דרב הונא רביה [6]דאמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו [א]כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה מתקיף לה רבי אבא אי מה מתנה [ב]ישנה לאחר מיתה אף גט ישנו לאחר מיתה הכי השתא בשלמא מתנה איתה לאחר מיתה אלא גט לאחר מיתה מי איכא אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה מתנת שכיב מרע במקצת היא [ג]ומתנת שכ"מ במקצת בעיא קנין מכלל דרב הונא סבר לא בעיא קנין והא קי"ל [ד]דבעיא קנין שאני הכא דמצוה מחמת מיתה הוא מכלל דר' אבא סבר מצוה מחמת מיתה בעיא קנין והא קי"ל [ד]דלא בעי קנין אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה חמרא לא קאמר דמי חמרא לא קאמר מחמרא קאמר ואידך מחמרא כדי לייפות את כחו שלחו מתם [ה]מחמרא כדי לייפות את כחו: **מתני'** [ו]מי שהיה מושלך לבור ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ונתנו: **גמ'** [ז]וליחוש שמא שד הוא א"ר יהודה כשראו לו דמות אדם אינהו נמי אידמויי אידמו דחזו ליה בבואה אינהו נמי אית להו בבואה [ד]דחזו ליה [ט]בבואה דבבואה ודלמא אינהו נמי אית להו א"ר חנינא לימדני יונתן [י]בני בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו ודלמא צרה היא תנא דבי רבי ישמעאל [יא]בשעת הסכנה כותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין: **מתני'** [יב]הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה מעשה בבריא אחד שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת אמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני אם [יג]הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקא ובריה דיתיב ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מינייכו נכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקא מי משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא או לא רב נחמן אמר לא משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא ורב [יד]פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר [טו]רבא [ב]הילכת' משוו אינשי ברא שליח' במקום אבא: **מתני'** [טז]אמר לשנים תנו גט לאשתי

דמי חמרא לא קאמר. וא"ת כי אמר נמי דמי חמרא הוי דבר שלא בא לעולם כדאמרינן בפרק האומר משקלי (ערכין דף כ:) גבי דמי שור זה עלי עולה ומוקי לה באומר לכשיבואו דמיו יקדשו ופריך והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וי"ל דהתם משום דאמר לכשיבואו אבל אמר דמי שור זה עלי עולה משמע התם דלא חשיב זה דבר שלא בא לעולם אלא הוי כמו דקל לפירותיו דבעי למימר יקדש השור לדמיו וה"נ כי אמר דמי חמרא בעי למימר שיהא היין קנוי לו לדמיו אי נמי כאן היה דמי יין שכבר נמכר ויין שלא נמכר והכי קאמר דמי חמרא שכבר נמכר לא קאמר וגם חמרא העומד למכור לא קאמר:

כדי ליפות כחו. פירש בקונטרס שיהא כל היין שלו באחריות שאם אמר תנו לו יין אם החמיצה חבית אחת[יא] מן היין היו יורשין אומרים לו שלך החמיץ ונראה שלא רצה לומר שיהא כל ההפסד שלו דמן הדין [א]אין לו להפסיד אלא לפי החשבון [ב]והשתא דכולו אחריות אינו מפסיד כלל [ג]ואע"ג ורב הונא מה הוצרך להשמיענו[יב] כיון דאמר תנו ואע"ג דלא קנו מיניה הא פשיטא דמתנת שכיב מרע בכולה או מצוה מחמת מיתה דלא בעינן קנין ואומר ריב"ם דאיצטריך ליה לאשמועינן דאפי' יולא בקולר כמו עובדא דגניבא דמייתי עלה יש לו דין [יג]שכיב מרע דכל היכא דמועיל כתבו כמו תנו יש לו דין זה:

כל השומע קולו כו'. [ד]אע"פ דאמרינן בפרק אין בין המודר (נדרים דף לו:) גבי מודר הנאה מחבירו דתורם לו תרומתו לדעתו ודייק בגמרא לדעתו דמאן אי לימא לדעתא דידיה מאן שוייה אלא דבעל הכרי הא קא מהני ליה דעבד שליחותיה ומוקי לה באומר כל הרוצה לתרום יבא ויתרום לאו משום דכי אמר הכי לאו שליחותיה עביד דבתרומה בעינן שליחות אלא לענין מודר הנאה דוקא לא חשיב שליחות שיחשב בכך כמהנה ליה כיון אלא זה לו לעצמו אי שמא יש לחלק דהכא לא קאמר כל הרוצה לכתוב אלא כל השומע דייחד יחדיה למי ששומע קולו:

וליחוש שמא שד הוא. דוקא בגוו אי אותו שעומד על ראש הסר יש) וראהו בפרק בתרא דיבמות (דף קכב.) [ה] ואסור לאדם שיתן שלום לחבירו[1] בשדה דבמגילה (דף ג.) כעין עובדא דיהושע שראה אותו וחרבו שלופה בידו כל כי האי גוונא חיישינן שמא שד הוא אבל בעיר מותר ליתן שלום [ו] לחבירו ומכירו בגילה או לעדיס לומר בגילה כתבו גט לאשתי ולא חיישינן וכן משמע בירושלמי דפירקין (ה"ו) דמייתי עלה ומשייתין על פי גם קול ומפרש והוא דחזו בבואה ומפרש הלא דתימא בשדות אבל בעיר אע"פ שלא ראה בבואה של אדם ופריך מהסיא דהיה מושלך בבור כו' ומשני מצוין הן בבורות כלרך שמשוין בשדות:

[יב]**אמר** לשנים כתבו ותנו גט כו' ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן **מהו.** הוה מצי למיבעי באומר לשנים תנו גט לא כתבו לתנו לשנים גט לא כתבו ככתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא[1]: מפרש על כתב הגט אם יכולין לצוות לסופר אחר לכתוב או הם עצמם צריכין לכותבו: או

דרא רבי אבינא לסילתיה. יטיגון רבי אבינא סלו על כתיפו למזונותיו להוצאת הדרך ויצא לו אצל רב הונא רבו כי על פיו ושמועותיו יזכה במתנה בגלא קנין: **דאמר ר"ה.** בפרק מי שאחזו (לקמן דף עב:): **גיטו. דשכיב מרע: כמתנתו כו'.** ומיהא יליפינן אתן נמי דמה גיטו אע"ג דלא פריש תנו נותנין כדתנן במתניתין ביולא בקולר ובמסוכן לא מתנתו כו': **לאחר מיתה מי איכא.** לאחר שמת מי מגרשה ובשעת מיתה הוזקקה ליבם ולהא מילתא היכי נדמיניהו: **אלא ר' אבא.** לאו הכי אתקיף אלא הא קשיא ליה אדר' זירא דאמר קנה רבי אבינא להא מתנה דגניבא: **כמקלפ.** שייר לעצמו שלא נתן כל נכסיו ובעי קנין דהכי קיי"ל בב"ב בפרק מי שמת (דף קנא:) דכיון שייר לגרמיה מידי אינו כמלוה ממתנה מיתה הואיל וחסך על פרנסת עצמו והרי היא כמתנת בריא: ופרכינן **מכלל דרב הונא סבר דלא בעי קנין: דמצוה מחמת מיתה הוא.** שהיה יודע שהיולא בקולר אינו חוזר: **הכי קשיא ליה.** היכי נקט: **חמרא לא אמר. הכו ליה** חמרא באחרנא מאה זוזי: **דמי חמרא לא קאמר.** הכו ליה אחרנא מאה זוזי מדמי חמרא לזבוני חמרא ומיתב ליה: **מחמרא קאמר.** זוזי מחמרא קאמר דיתבו ליה וכי עושין מעות מיין: **כדי לייפות את כחו.** לכך לא פירש לא זו ולא זו כדי לייפות את כחו שיהא לו כל היין שלו אחריות שאם אמר תנו לו יין אם החמיץ מן היין מאה חביות היו היורשין אומרים לו שלך החמיץ ואי אמר דמי חמרא ומכרו ממנו קצת ואבדו המעות אומרים לו אבדו מעותיך הלכך אמר מחמרא דמשתע יין ודמיו שהכל אחריות לו: **מתני' כל השומע קולו.** ופירש שמו ושם עירו: **גמ' אידמויי אידמו.** פעמים שעושין עצמם בדמות אדם: **בבואה.** לל: **לרה היא.** שמתכוונת היא לקלקלה שתבשא בגוו זה ותאסר על בעלה: **בשעת הסכנה.** כגון זה שמסוכן למות ואם לא עכשיו אימתי: **שאין מכירין.** אם זהו שפירש שמו: **מתני' רצה לשחק בה.** הואיל ולא אמר תנו: **אם מעצמו נפל הרי זה גט.** דדעתו מתחילה היתה לכך וסופו הוכיח והוה ליה כמפרש[ב] ומסוקן[ג]: **גמ' מעשה ליסור.** דישא תנא לא אמר כלום ואח"כ נתן חילוק בין מעצמו נפל ובין לחתו הרוח: **מי משוו אינשי ברא שליח במקום אבא.** דלא מקפיד בהי מנייהו ומעיקרא להאי ברא נמי שוייה שליח ובכשיו שמת האב[ד] יתנו לה הבן הזה וחבירו שהרי הלך הבעל למדינת הים:

מתני' אמר לשנים תנו גט לאשתי. אע"ג דלא אמר כתבו ותנו הרי אלו יחתמו בעצמן ולא יאמרו לעדים אחרים לחתום דלאו בית דין מינייהו לצוות על אחרים אלא עדים שוויהו. ובגמרא[טו] מפרש על כתב הגט אם יכולין לצוות לסופר אחר לכתוב או הם עצמם צריכין לכותבו:

מהו. הוה מצי למיבעי באומר לשנים תנו גט לא כתבו לתנו לשנים גט לא כתבו ככתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא[1]:

נא א מיי' פ"ח מהל' שכיר הל"י ג [ופ"ש שם הכ"ב] סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רנ סעי' ח:
נב ב מיי' שם סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנב סעי' ח:
נג ג מיי' שם הלט"ו סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנ סעי' ד:
נד ד מיי' שם הל"ז טוש"ע שם סעי' ז וסי' רנג סעי' כ:
נה ה מיי' שם פי"א הל' ח סמג עשין פג טוש"ע חו"מ סי' רנג סעי' יג:
נו ו מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' יג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמ"ז סעי' יט:
נז ז טוש"ע שם שם:
נח ח מיי' שם [הל"ד] והל"י סמג שם טוש"ע שם וסי' קכ סעיף ג:
נט ט מיי' שם סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמ"ז סעי' מז:
ס י מיי' שם הל"ג טוש"ע שם סעי' יח:
סא כ מיי' שם פ"ט הל' ל סמג שם טוש"ע שם סעי' כא וסעי' כב:

פסקי רי"ד

ובתרומת מעשר של דמאי. גניבא יוצא בקולר הוה כי קנפיק אמר להו [חבו] ד' מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דנהר פקוד א"ר זירא דרא ר' אבינא לסלתיה וליזיל לגביה דרב הונא רביה פי' ישים מזונותיו בסלו וילך אצל רב הונא רבו והוא יקיים מתנתו אע"פ שהיתה בדבור בעלמא בלא קנין דאמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר פי' שכיב מרע שנתן גט לאשתו סתם אע"פ שלא אמר אם מתי אם הבריא ועמד מחליו חוזר בו וגיטו בטל דאגן סהדי דלא יהב לה גיטא אלא מחמת פחד מיתה ושלא תהא זקוקה ליבם כדאמרי' במתנתו שאם עמד חוזר בו הכי נמי אמרי' בגיטו: ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה. פי' מצינו בש"מ שכל דבריו ככתובין וכמסורין דמו אבל ביוצא בקולר לא מצינו [גבי מתנה רק גבין] גיטו תנן דסגי ליה באומר כתובו ומהקישא דרב הונא דמקיש להו יליפי' דכל מידי דבגט כשר בכתבו בלחוד במתנה נמי כשר בתנו בלחוד אע"ג דלא קנו מיניה ואע"ג דקי"ל מתנת ש"מ במקצת בעינא קנין האי הוי כמצוה מחמת מיתה דאפילו במקצת לא בעי קנין. **מתני'** מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט שידע בעצמו שהיה חלוש הרבה ואיגלאי מילתא שהרי נפל ומת ואם הרוח דחפתו אינו גט שלא מחמת חליו נפל: מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ואם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא וכו'. **ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבו ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מינייכו דנכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי איניש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא משוי איניש שליחא ברא במקום אבא ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מינייהו כשרין לכותבו והלכתא משוי איניש שליחות. ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מינייהו כשרין לכותבו ונתכוונה לקלקלה ואסיקנא תנא דבי ר' ישמעאל בשעת הסכנה כגון זה שמסוכן למות בבור ואם לא עכשיו אימתי סומכין על הקול וכותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין אם הוא זה שפירש שמו: **הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה.** כגון שלא אמר כתבו ותנו ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט שידע בעצמו שהיה חלוש הרבה ואיגלאי מילתא שהרי נפל ומת ואם הרוח דחפתו אינו גט שלא מחמת חליו נפל: **מעשה לסתור חסורי מחסרא** דאם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא וכו'. **ההוא גברא** דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבו ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מינייכו דנכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי איניש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא משוי איניש שליחא ברא במקום אבא ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא ומעיקרא לא איכון אלא לאבות ולהאי איניש אחרינא והשתא דמית אבוה בטלה השליחות. ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מינייהו כשרין לכותבו והלכתא משוי איניש אחתימה, דלמא אכתיבה נמי קפיד. תוס' הרא"ש.

גליון הש"ס

תוד"ה וליחוש כו' לחבירו ומכירו. לשון ומכירו אינו מובן לי דכיון דלא חיישינן בעיר לשד מה לריך לחיות מכירו וכי אין נותנין שלום לאדם שאינו מכירו:

מוסף רש"י

גיטו. דשכיב מרע, כמתנתו מה מתנתו. אמרינן בב"מ (קנא:) אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר. ולא מיבעיא היכא דאמר אם אמת, דאם לא אמת, אלא אפילו לא אמר אם אמת אלא יהב לה גט סתמא אם עמד חוזר, דמסתמא אדעתא דמיתה יהב לה והא לא מת (לקמן עב:). **כל השומע כו' הרי אלו יכתבו ויתנו.** אע"ג דלא אמר ליה לסופר כתוב (כתובות נ:) ומסיקינן עליה בכל דבריו שאומר אני הוא פלוני בן פלוני (יבמות קכב.). **לימדני יונתן בני.** ביבמות שם: יונתן שידע, שד היה לו בקי בהן (רש"י שם). **הבריא שאמר כתבו גט לאשתי.** ולא אמר כתבו ותנו והלך לו, **רצה לשחק בה.** שלא תפליג בו לתת לה גט לפוטרה מיבם אם יעוט, והפליגה בדברים ואין אלו נעשין שלומו לגרש, דהא לא אמר תנו, לכי נקט כרא לאו שלומו מוכן קיימא לן הלכה כר"ש שזוי אמר כותבין ונותנין (חולין לט:). **ונפל ומת.** וכבר כתבו ונתנו העדים גט לאשתו (שם). **אם מעצמו נפל.** ולא מתחלה היה דעתו לעולם ולישול והוה ליה בהול כמסוקן (שם). **מעשה לסתור.** הא אמרת דישא לרה לשחק בה ולא נתת חילוק בדבר (שם). **אמר לשנים תנו גט לאשתי.** ולא נתן להם גט שאלו עדים ואע"פ שלא אמר להם אתם עצמכם כתבוהו, הרי אלו יכתבו ויתנו ולא יאמרו לסופר ויכתוב כדמפרש לקמן (לעי' כט.).

מוסף תוספות

א. דאם החמיץ קצת או נאבדו קצת המעות למה הוא מפסיד הכל. רשב"ם.
ב. פירוש לפירושם דאע"ג דאמרינן בית שבביתי אז שור בשורי אני מוכר לך ומת אחד או נפל מראהו מת ומראהו נפול כדאמר בפרק בתרא דמנחות התם היינו טעמא לפי שכל בית וכל שור עומדין בפני עצמן ומש"ה מראהו מת ונפול אבל הכא שלא דיבה לו חביות כך וכך אלא חמרא הרי היין כולו מעורב והאיך יאמר לו שלך החמיץ. כ"ן. **ג.** וריצב"א אומר דפי' הקונטרס עיקר דאדם המקנה לחברו ק' חביות בחביותיו והחמיצו מקצתן מצי למימר ליה שלך החמיצו כדאמרי' בפ"ב דבכורות וכו'. תוס' הרא"ש (עיי"ש עוד, ועי' נרשב"ש שמיכן דעת התוס' מרמיות הריא"ש והרמב"ן נבדם). **ד.** אלמא דאי אמר כל השומע שייך למימר שליחותיה קבעיד. תוס' מלרים לו: **ה.** מקום שאין דרך בני א"א לעמוד שם לפי שהשדים מצויין שם. רשב"ם. ופרכינן עלה וליחוש שמא שד הוא. כ"ן. **ו.** בלילה. תוס' יומות קכב. ד"ה דמזו. אבל בתוס' בפסחים דף מד. כתוב: אפי' ביום. **ז.** שאם היו שואלין בשנים תנו אז בשלשה כתבו ותנו והיה משיב להם דלא קפיד אכתב הגט, אכתי בשנים כתבו ותנו קא מיבעיא להו דכיון דאמר כתבו ותיתיא, דבשנים בתנו לחודיה הוי קפידא אחתימה, דלמא אכתיבה נמי קפיד. תוס' הרא"ש.

סו: האומר פרק ששי גיטין

סב א ב מיי' פ"ג מהל' גירושין הל"ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעי' ד:

סג ג מיי' פ"ט שם הל' כז סמג שם טוש"ע שם סעי' ח:

סד ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעי' ט:

ו [מיי' פ"ד מהל' זכייה הל"י טוש"ע שם סימן קמא סעי' מג]:

ז [טוש"ע שם סימן קל סעיף יח]:

פסקי רי"ד

שליחא ברא במקום אבא: **מתני'** אמר לשנים תנו גט לאשתי או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ותינו אמר לג' תנו גט לאשתי יאמרו לאחרים כתובו מפני שעשאן ב"ד דברי ר' מאיר וזו הלכה שלח חנניא איש אונו מבית האסורים מקובלני באומר לג' תנו גט לאשתי שיאמרו לאחרים כתובו מפני שעשאן ב"ד א"ר יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלים שאפילו אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו לה. אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין. כולכם כתובו אחד כותב וכולן חותמין לפיכך אם מת א' מהן הרי הגט (השני) בטל. פי' אמר לשנים תנו גט לאשתי אע"ג דלא אמר כתבו ותנו הרי אלו יכתבו הן בעצמן ויתנו ולא יאמרו לאחרים לכתוב ולחתום דלאו ב"ד מינהו שיוכלו לצוות לאחרים אלא עדים שיהיו ומיהו הם כותבים ונותנים אע"ג דלא אמר להו כתבו ותנו דדוקא כתבו בלא תנו אינו מועיל אבל תנו בלא כתבו מועיל שהיאך יכולין ליתן אם לא יכתבו. או אמר לג' כתבו ותנו אע"פ שהם ראויין להעשות ב"ד כיון דבהדיא אמר להן כתבו לא ב"ד שיהיו אלא עדים. אבל אם אמר לג' (כתבו) [תנו] גט לאשתי ולא אמר להם כתבו הרי אלו יאמרו לאחרים לכתוב ולחתום וליתן מפני שעשאן ב"ד: **וזו הלכה שלח חנניא איש אונו מבית האסורים משמו של ר' עקיבא שנחבש בבית האסורים.** א"ר יוסי נומינו לשליח אמרנו לר' חנינא שנעשה שליח בהלכה זו שאין הדבר כן ולא קבלנו שליחותו. אלא אפילו אם אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שהם ילמדו ויכתבו ויתנו לה ולא יאמרו לאחרים לכתוב: **אמר שמואל הלכה כר' יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח.** ולקמן אמרי' בפרקין דאפילו באומר לסופר ולכתוב לפלוני ולפלוני ויחתמו פוסל ר' יוסי עד שיאמר להם הבעל בפיו. **ומיכן יש להוכיח** שהאשה שהיא ממנה שליח לקבלה שאין השליח יכול למנות שליח אחר ואע"פ שאמרה לו האשה שיהיה רשאי לימנות שליח משום דמילי נינהו שלא מסרה שום חפץ בידו. ולא דמי לשליח להולכה שיש חפץ בידו ויכול למוסרו לאחר וכיון שהלכה כר' יוסי כלום כל מה שאומרת לו האשה ואינו גט עד שיגיע ליד שליח ראשון. ומ"ה לא אשכחן בשום דוכתא ששליח לקבלה ממנה שליח אחר כי היכי דמשכחינן בשליח להולכה:

והאמר שמואל אמר רבי הלכה כרבי יוסי. והוא הדין דהוה מלי למיפרך מדשמואל דפרק כל הגט (לעיל דף כט.) דאמר מתנה הרי היא כגט [א] דמילי לא מימסרן לשליח אבל ממתני' דאפי' רבי מאיר מודה באומר לשנים תנו או לשלשה אומר כתבו ותנו [ב] לא מלי למיפרך דה"א דטעמא משום בזיון דבעל כדאמר אביי בפרק כל הגט (גז"ש) והוה אמינא [ג] דבכתיבה ליכא בזיון אלא בחתימה דאיכא פרסום טפי: **כתב** ידן הוא **או כתב הגט הוא.** אע"ג דלא נפקא מינה מידי דאידי ואידי מילי מינהו ולא ממסרן לשליח הא מסיק דלשמואל אמר אמרו כשר וא"כ חתם סופר ועד פסול דהא בהא תליא דאמרינן בסמוך וכשאומר לשנים כתבו ותנו הוי כאילו אמר להם בפירוש שיחתפו אחר עמהם לכתוב או לחתום לכך בעי מה רולה הבעל שיעשו הם ולקמן דאמר אי סבירא לן דכתבו כתב ידן הוא הא כתב הגט כו' הוא הדין דהוה מלי למימר אפכא אי סבירא לן דכתב הגט הוא כתב ידן כשר: **הא כתב הגט כשר כו'.** וא"ת ומאי קשיא ליה מהא דמילי לא מימסרן לשליח הא לר"מ [ד] אפי' מלאו באשפה [ה] כשר [ו] וי"ל דשמואל פוסק הלכה כר' אלעזר [ז] ול"ל דר"מ ולפ"ז ר' יוסי דמתני' נמי כר"א ג"כ נהי דמכשר ר"מ כשמלאו הבעל באשפה היכא שהוה לכתוב מודה ר"מ שצריך לעשות לויו ואפילו כתב ידן הוא הוי כאילו הוה להדיא [ח] שיאמר לסופר שיכתוב ולא סגי הכא במלאו באשפה אפילו לר"מ: **חתם** סופר שנינו. וא"ת [ז] הא שמואל גופיה קאמר בפרק בתרא (לקמן דף פו:) דכתב סופר ועד שנינו ואתיא מתניתין אפילו כר"מ דלא נפיק מיניה שום חורבא א"כ מאי פריך ליה הכא לשמואל וי"ל דנהי דפליג בפירוש דמתניתין דכתב סופר ועד במילתיה דר' יוסי לא אשכחן דפליג אדרב חסדא ורבי ירמיה אי מודה ר' יוסי באומר אמרו אי לאו [ח] ובפרק מי שאחזו (לקמן דף עב.) דייקינן מברייתא [ט] לאפוקי ממאן דאמר מודה רבי יוסי באומר אמרו: **מתניתין מני רבי יוסי היא דאמר מילי לא מימסרן לשליח.** אפילו באומר לשלשה תנו הוא הדין באומר אמרו ולהכי לא נפקא מינה חורבא אבל לר"מ דאמר מילי מימסרן לשליח באומר לשלשה תנו כ"ש באומר אמרו דכשר ולהכי לדידיה חתם סופר ועד פסול דלא ליתי לידי חורבא ולמאי דמסיק נמי באומר אמרו כשר ולא תעשה ולא שכיחא מ"מ לא מתוקמא מתניתין דמכשיר חתם סופר ועד כרבי מאיר דמייתינן לדידיה לתקלה אחריתי דזימנין דאמר לשלשה תנו ונמלכו שלשתן לומר לסופר לכתוב ולפלוני ופלוני לחתום וחזי תרתי מייהו מדעת שלשתן ואמרו לסופר וכתב ומשום כיסופא דסופר מחתמי ליה בלא ידיעת שלישי' והא שכיחא דכשאומר לשלשה תנו אומרים לאחרים שיכתבו ויתנו לכתחילה כדתנן במתני' ולא מייתינן שמא תשכור עדים [יא] כי אמר לג' תנו דכיון דאמר אמרו כשר ולא תעשה לא יחתום [יא] הסופר אם לא שידע בודאי שעשאן הבעל ב"ד ואם תאמר כיון דאר"מ חתם סופר ועד פסול היכי תנן אמר לשנים

או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי. [א]הרי אלו יכתבו ויתנו אמר לשלשה תנו גט לאשתי הרי אלו יאמרו לאחרים ויכתבו מפני שעשאן ב"ד דברי ר"מ וזו הלכה העלה רבי חנינא איש אונו מבית האסורין מקובל אני באומר לשלשה תנו גט לאשתי שיאמרו לאחרים ויכתבו מפני שעשאן ב"ד [ב]אמר רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין שאפי' אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו [ג]אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין [ד]כולכם כתובו אחד כותב וכולם חותמין לפיכך [ה]אם מת אחד מהן הרי זה גט בטל: **גמ'** א"ר ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו אמר לשנים כתבו ותנו גט לאשתי ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן מהו שלח להו תצא והדבר צריך תלמוד מאי הדבר צריך תלמוד אילימא משום דהוו להו מילי ומספקא ליה מילי אי מימסרן לשליח אי לא מימסרן לשליח והאמר שמואל אמר רבי הלכה כר' יוסי דאמר [ג]מילי לא מימסרן לשליח אלא לשמואל הא קא מיבעיא ליה האי כתובו אי כתב ידן אי כתב הגט ותיפשוט ליה ממתני' אמר לשנים תנו גט לאשתי או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו היא גופא קא מיבעיא ליה [ג]כתובו כתב ידן הוא או כתב הגט הוא פשיטא דכתב הגט הוא דקתני סיפא אמר רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין שאפי' אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו לה אי אמרת בשלמא כתב הגט הוא שפיר אלא אי אמרת כתב ידן הוא מי איכא בי דינא דלא ידעי מחתם חתימת ידייהו אין איכא בי דינא חדתא ואי סבירא לן דהאי כתובו כתב ידן הוא הא כתב הגט כשר והאמר שמואל אמר רבי הלכה כר' יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח אמרי אי סבירי לן דכתובו כתב ידן הוא כתב הגט נעשה כאומר אמרו [ד]ומודה ר' יוסי [ו]באומר אמרו ומי מודה ר' יוסי באומר אמרו [ה]והתנן כתב סופר ועד כשר [ו]ואמר ר' ירמיה חתם סופר שנינו [ז]ואמר רב חסדא מתני' מני ר' יוסי היא דאמר מילי לא מימסרן לשליח ואי סלקא דעתך מודה רבי יוסי באומר אמרו נפיק מינה חורבה דזימנין דאמר להו לשנים אמרו שיחתום אלא לשנותו זה שיאמר לסופר זה לכתוב ולאחרים לחתום והשליח חשש שמא יתביש הסופר לומר אין מקבלין אותו בעד ומתוך חששא זו זה לסופר לחתום ומהכא שמעינן דכאומר אמרו נמי פליג רבי יוסי דאי סלקא דעתין מודי היא היכי מכשר חתימת סופר בגט נפיק מינה חורבא כו': כיון

או לשלשה (נמי) כתבו ותנו גט לאשתי. אע"פ שהן רלויין ליעשות בית דין כיון דבהדיא אמר להו כתבו לא ב"ד שוינהו אלא **אמר לשלשה תנו.** ולא אמר כתבו: **הרי אלו יאמרו.** לאחרים לכתוב ולחתום וליתן מפני שעשאן ב"ד: **מביא האסורין.** משמו של רבי עקיבא שנחבש בבית האסורין: **נומינו לשליח.** אמרנו לשליח לתנינא שנעשה שליח בהלכה זו לאומרה בבית המדרש: **ילמדו.** אם אינם יודעין לכתוב ילמדו לכתוב עד שיכתבוהו בעצמן: **גמ'** הכי גרסינן **אמר לשנים כתבו ותנו גט לאשתי ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן מהו.** הא דקתני מתניתין לכתבו בעצמן אחתימה קאי והכא הרי חתמו הן או דילמא אכתב הגט קאי: **שלח להו תצא.** אם יוצא בגט זה תצא מספק דמספקא לן אי כשר או לא: **והדבר צריך תלמוד.** כלומר אין הדבר הזה ברור לנו וצריכין אנו ללמוד מן הגדולים ממנו אם כשר הוא או לא: **מאי הדבר צריך תלמוד.** מאי מספקא ליה לשמואל בגווה: **אי נימא מילי אי מימסרן לשליח.** וכשר [ה] ודבריה שנאמר לשליח זה אם יכול למוסרן לשליח אחר: **אי לא מימסרן.** ופסול דהכא מילי בעלמא מסר להו ואינן חוזרין ומסרין לסופר ולא דמי למוסר גט לשלוחו שיכול לחזור ולעשות שליח אחר: **הלכה כר' יוסי.** דמתני': **תצא.** מספקא ליה אי האי כתבו דקאמר להו: **אי כתב ידן הוא.** חתימתן הוא דקאמר והרי חתמו הן: **או כתב הגט הוא.** והרי לא כתבוהו: **אין אילא כי דינא חדתא.** שלא למדו לחתום עדיין: **ופרכינן ואי סבירא לן דכתבו כתב ידן הוא דהוי.** הא כתב הגט אם אמרו לסופר וכתב כשר בחתימה: **והאמר שמואל כו' הלכה כר' יוסי.** דמתני' וכיון דפריש שמואל טעמא דר"י משום דמילי לא מימסרן לשליח הוא איתך כשר הא מילי מינהו. ומשני אי הוה סבירא לן דפשיטא לן דכתובו דקאמר לא הוי תצא כתב ידן אלא כתב הגט מדלא קפיד עליה נעשה כאומר אמרו לסופר ויכתוב וקס"ד דמודה רבי יוסי באומר אמרו: **ומי מודה.** והא אין תנן כתב סופר את הגט וחתם עד אחר כשר: **ואמר ר' ירמיה חתם סופר שנינו.** אי כתב סופר דקתני חתם הוא אם חתם הסופר בעד ועד אחר עמו כשר: **מתני'.** דמכשר חתימת סופר בגט רבי יוסי היא: **דאמר מילי לא מימסרן לשליח.** הלכך אין אדם חותם בגט אא"כ שמע מפי עצמו לפי שאין השליח רשאי לומר לעדים חתמו בגט פלוני ומשום הכי ליכא למיחש הכא שמא הבעל לא נזה שיחתום אלא לשנותו זה שיאמר לסופר זה לכתוב ולאחרים לחתום והשליח חשש שמא יתביש הסופר לומר אין מקבלין אותו בעד ומתוך חששא זו זה לסופר לחתום ומהכא שמעינן דכאומר אמרו נמי פליג רבי יוסי דאי סלקא דעתין מודי היא היכי מכשר חתימת סופר בגט נפיק מינה חורבא כו':

מוסף רש"י

או לשלשה כתבו גט כו' יכתבו. הם עצמם שהרי אמר להם כתבו, אבל אמר לשלשה תנו גט לאשתי, יאמרו לאחרים ויכתבו. ויתנו, מפני שעשאן ב"ד. ובאין לעשות שליח (לעיל כט:). **כולכם כתובו אחד כותב וכולם חותמין.** ולא לא הוי חתמין. אלא הוי תמני טלהו הוי פסול, דנקיפה אלא לא שוייה גיטא אלא בהכי (לעיל י:). **חתם סופר שנינו.** לא מימא דמתכשר גט בחתימת עד אחד וכתב יד סופר שני, אלא הכי קאמר חתם הסופר בגנט עד ועד שני עמו כשר (לקמן עא:) דהוו להו ג' עדים, ואמטוינן מתניתין דלא מייתינן למימר הכשל לא לא זיה שיחתום הסופר אלא אמר לשנים אמרו לסופר פלוני וכתוב ולפלוני ופלוני ויחתומו, ותנו הגי אינון לכיסופא דספרא ואחתמוהו, הכא לא מייתינן, כלתוקמינן בפרק מי שאחזו (לקמן פח.).

מוסף תוספות

א. כלומר, שאין השליח יכול לומר לאחרים לכתוב, והיינו משום. שיט"ק. ב. דיכתבו ויתנו ולא מימסרי לשליח. תוס' לעיל מט. ד"ה ומילי. ומשמע נמי דטעמא דר"מ בהא מתני' משום מילי לא ממסרן לשליח הוא לדעת שמואל וכו'. רשב"ם. ג. [ד"ה]סברי שמואל. תוס' שם. ד. חתמו ונתנו לה. תוס' הרא"ש. ה. ואפי' בלתחילה. שם. ו. דבעי כתיבה לשמה. שם. ז. מה פריך מר' ירמיה לשמואל. שם. ח. [וא"כ] אין לנו להעמיד דברי שמואל באותו ענין שיחלוק עליהם בפירוש דברי ר' יוסי. שם. ט. יעד שישמעו קולו'. שם. י. הנפרד, ובעל לא יהיב להו רשותא למעבד אלא מדעת' דכולהו תלתא, והיני חורבא. שיט"ק בשם רמ"ה. יא. לכך שיאמרו בשם בעלה לסופר לכתוב ולעדים לחתום, והאחרים סבורים שהבעל צוה. רש"י נקמן מז.

פסקי רי"ד (המשך)

אפילו באומר אמרו כדאמרינן בפ' מי שאחזו (לקמן עב.) אינו מועיל

א) נעיל יח:. ב) [נעיל כט. לקמן עא: עב.], ג) נשב"ל יכתבו. רש"ש, ד) [לקמן עא: עב.], ה) לקמן עא: פו: פז:, ו) [לקמן עא: פח.], ז) ברש"י שברי"ף וברשב"א, יכתבו, ח) בדפו"ר דברים ולפנינו הוא ע"פ רש"ל ועי' רש"ש, ט) [נעיל נ: כב. כו:], י) נראה שצ"ל שיאמרו, יא) תיבת הסופר נראה ט"ס פנ"י וע"ש,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

כיון דאמר מר. לקמן בשמעתין גבי אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו כשר הגט אבל לא תעשה: **לא שביחא.** הלכך לא גזרינן. ושמואל לית ליה דרבי ירמיה דאמר אתם סופר שמינו אלא כתב סופר ואתם עד כדאמרינן בהמגרש (לקמן דף פו:) ולא מוקי לה לשנים תנו הרי אלו יכתבו ויתנו דברי ר' מאיר וש לומר דלר' מאיר כיון דאתם סופר פסול הו"ל כאומר אמרו לסופר ויכתוב ואתם אתמו והרי אלו יכתבו היינו יאתמו ואם תאמר אכתי היכי קתני הרי אלו יכתבו ויתנו לכתחלה למאי דאמר בשמוך [א] הא נמי כשר ולא תעשה ותירץ רבינו תם דמשום דאמר לשלשה שהוא לכתחלה [ב] נקט האי ליטנא דיכתבו ויתנו אי נמי הכי קאמר אם באו לקיים שליחותם יכתבו ויתנו בעצמן דאי אמרי לאחריני ועבדי אפי' דיעבד לא מהני אי נמי דזימנין דתעשה אפי' לכתחלה כגון בשעת הדחק: **אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו.** לא דמי לעד מפי עד דהני מילי כששמעו מפי עדים שפלוני לוה מפלוני מנה אבל נמסרה עדות לאלו ממעידים אלא בפני הראשונים אבל כאן עיקר עדות לא נמסרה אלא לאלו והראשונים הם שלוחי הבעל שמלוה לאלו לעשות לה גט: **לא שביחא.** פירש בקונטרס לשמואל אית ליה כב' בתרא (לקמן ד' פו:) דכתב סופר ועד שנינו ואמינא אפי' כדברי מאיר ומכל מקום צריך לומר נמי אליבא דאמר אבל אם אמר לא שביחא דמתחילה לא הקשה אבל מכח דלא מסתברא דפליג שמואל אדר' ירמיה ודב חסדא: **חכם לכשירצה.** יותר מר"מ ודילמא ר' מאיר חריף ומקשה ור' יהודה מתון ומסיק [ג] וכי האי גוונא אמרינן בסוף הוריות (דף יד.):

חנות מיוזנת. לשון מזון ואית דגרסי מזוינת לשון זיון: **בלום.** בקונטרס גריס במ"ס כמו פיו בלום ורגלו מבולמות בבכורות (מ:) ואית [ד] דגרסי בסמ"ך [ה] כמו בבראשית רבה (פ' כ"ס) משל למלך שהיו אוכלותיו בלוסים [ו] וחתומין ומעורבין [ז]: **דיבורא אמרי מעשה לא עבדי.** והא דאמרינן סוף פרק ב' דיבמות (דף כה:) גבי מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב"ד ופריך בגמרא טעמא דב"ד הא בי תרי לא והתניא עדים החתומים על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים כו' ומאי קושיא ליטני דיבורא אמרי מעשה לא עבדי כדאמר הכא דהתם לא הוי אלא דיבורא שאומר שמיאנה או שחלצה וש לומר כיון דהתם על ידי דיבורא [ח] נגמר הדבר שע"י כך ניסת לשוק מעשה גמור משיב ליה אבל הכא אין נגמר על ידם ואינו אלא דיבור בעלמא:

הדרן עלך האומר התקבל

אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו ומשום כיסופא דסופר חיישי ומחתמי חד מהנך סהדי וסופר בהדייהו ובעל לא אמר הכי כיון דאמר מר כשר ולא תעשה כן בישראל לא שביח ולישחוש דילמא אמר להו לבי תרי אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו ואזלי הנך משום כיסופא דסופר ומחתמי ליה לסופר בהדי חד מינייהו ובעל לא אמר הכי אמרי הא נמי כשר ולא תעשה הוא הניחא למ"ד כשר ולא תעשה אלא למ"ד כשר ותעשה מאי איכא למימר אלא רבי יוסי [א]תרתי אמר ושמואל סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא גופא אמר שמואל אמר רבי הלכה כרבי יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח אמר לפניו [ב]ר"ש ברבי מאחר שר"מ וחנינא איש אונו חולקין על רבי יוסי מה ראה רבי לומר הלכה כר' יוסי אמר לו שתוק בני שתוק לא ראית את ר' יוסי אילמלי ראיתו נמוקו עמו דתניא [ג]איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים ר"מ חכם וסופר ר' יהודה [ד]חכם לכשירצה ר' טרפון גל של אגוזין ר' ישמעאל [ה]חנות מיוזנת ר"ע אוצר בלום ר' יוחנן בן נורי קופת הרוכלים רבי אלעזר בן עזריה קופה של בשמים [ו]משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי [ז]ר' יוסי נמוקו עמו רבי שמעון טוחן הרבה ומוציא קימעא תנא משכח קימעא ומה שמוציא אינו מוציא אלא סובין וכן אמר ר"ש לתלמידיו בניי שנו מדותי שמדותי תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע גופא אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו אמר רב הונא אמר [ז]רב כשר [ח]ולא תעשה זאת בישראל אמר ליה עולא לרב נחמן ואמרי לה רב נחמן לעולא מאחר דכשר אמאי לא תעשה זאת בישראל א"ל חיישינן שמא תשכור עדים ומי חיישינן [ט]והתניא עדים החתומין על שדה מקח ועל גט [י]אשה לא חשו חכמים לדבר זה מעשה לא עבדי דבורא קאמרי אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו רב חסדא אמר כשר [יא]ולא תעשה רבה בר בר חנה אמר כשר ותעשה רב נחמן אמר כשר ולא תעשה רב ששת אמר כשר ותעשה רבה אמר כשר ולא תעשה רב יוסף אמר כשר ותעשה ואיכא

מוסף רש"י

ארצר בלום. מיינס הרבה מעורבין בתוכה יחד (רשב"ם ב"ב נח. ושם: בלום). משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי. קב, מדה קטנה, כלומר במקומות מועטים הוא מוכר בשמנה או בכרייתא, ונקי, בכל מקום שמוכר הלכה כמותו (יבמות מט: וכעי"ז ערובין סב: ובבורות סג.) משנה היינו נמי בריתא ומשום הכי קי"ל מומיה בין במשנה בין בברייתא (רשב"ם ב"ב קלח.). ר' יוסי נמוקו עמו. טעמו, נימ וקו, דבר יפר בקו המשקולת (ערובין נא.) טעמי לשיותיו מביא לו בכל מקום (שם יד:) טעמו, שהיה מביא טעם לדבריו כל שעה (בבורות לז.). לא חשו חכמים לדבר זה. לומר לא יקחו שום שדה זו מן הלוקח וכן העד של גט לא ישא את האשה (יבמות כה:).

הדרן עלך האומר

סה א ב ג מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעי' ד וע"ש במ"מ ובכ"מ:
ד [טוש"ע חו"מ סימן סו סעיף כא]:
ה [מיי' פ"ו מהל' גירושין הט"ז שו"ע אה"ע סימן יב סעיף א]:

מוסף הש"ס

א) ס"ל ר' ישמעאל ב"ר יוסי, ב) [אבות דר' נתן פי"ח ס"ב ג) [כשמפתח שפתיו הוא לשם המצבריס. עיון ערך חכם], ד) [ע' פירוש הערוך ערך חנות], ה) [יבמות מט. ס: בכורות כג: עירובין סב:], ו) [עירובין נא. בכורות לז.], ז) ברמב"ן גורס רבי ע"ש, ח) יבמות כה:, ט) מכאן עד הסוף נוסף ע"פ מהרש"ל ועי' רשב"א וחי' הר"ן בדעת רש"י, י) [עירובין נא. פרש"י ומוקו מס וקו דבר יפר כקו המשקולת], יא) בשטמ"ק: כך היה נצרך אדם לילמוד מפיו מיד היה מזומן, יב) בשטמ"ק מספיקות, יג) בשטמ"ק מפסיקות, יד) [אבות דר' נתן פי"ח], טו) בדפו"ר לא הרבה תלמוד כשאר חבירו אבל מה, טו) [ע' מוספת פ"מ קנ: ד"ה בגמ'], יז) [וע' רשב"ם פ"ב נח. ד"ה לגולר וכו'],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה חכם כו' וכי האי גוונא אמרינן כו'. ע' תוספת לנ"מ סי' לב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושמואל וכו' דאי כתובו כתב ידן הוא הא כתב:

לעזי רש"י

קלושיי"א [קלושי"ן]. מדורים.

מוסף תוספות

א. אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו. רשב"ם.
ב. דבשלשה ליכא למגזר מידי. תוס' הרא"ש.
ג. ארצר בלום, מיינן הרבה מעורבין בתוכה ביחד. רשב"ם פ"ב נח. ד"ה לגולר. ד. כמו סגורים. תוס'
ה. כשמעידים שקר. תוס' יבמות כה:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות